

Στυλιανός Γεωργ. Κουκουλάκης
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ρούσσου Χούρδου 4 , ΤΗΛ/ΦΑΧ 2811 101709

e-mail : s_koukoulakis@yahoo.com

ΘΕΜΑ : Ερώτημα ιατρού μέλους του Ι.Σ.Η. σχετικά με την ηλικία που πρέπει να έχει ένας/μία ασθενής για να επισκεφτεί ιατρό χωρίς την παρουσία γονέα.

Το ακριβές ερώτημα που ετέθη από την ιατρό μέλος του Ι.Σ.Η. διατυπώθηκε ως εξής :

«Θα ήθελα να ρωτήσω σε ποια ηλικία θεωρείται ένα κορίτσι ενήλικας ώστε να μπορεί να εξεταστεί η/και να επισκεφτεί γυναικολόγο χωρίς την παρουσία γονέα....»

Εν ισχύ νομοθετική διάταξη που να απαντά άμεσα και ρητά το ερώτημα από ποια ηλικία και έπειτα μπορεί ένα κορίτσι να επισκεφτεί γυναικολόγο , χωρίς την παρουσία του/των γονέα/ων του δεν υφίσταται.

Αυτονόητο τυγχάνει , ότι σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο , ως ενήλικας νοείται το άτομο που έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του. Δεδομένου δε , ότι η επίσκεψη σε ιατρό και η ιατρική εξέταση θεωρείται και είναι ιατρική πράξη , το ερώτημα έχει να κάνει με τον εάν επιτρέπεται η εξέταση ανήλικου κοριτσιού από γυναικολόγο , χωρίς να συνοδεύεται από τους γονείς του.

Σε ότι αφορά επομένως εξέταση ανήλικης ασθενούς από ιατρό γυναικολόγο , η απάντηση πρέπει να αναζητηθεί και να οριοθετηθεί στο πλαίσιο της διάταξης του άρθρου 12 του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005) , σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Οικογενειακού Δικαίου του Αστικού Κώδικα.

Στο Άρ. 12 (Συναίνεση του ενημερωμένου ασθενή) του Κ.Ι.Δ. ορίζονται τα εξής :

1. Ο ιατρός δεν επιτρέπεται να προβεί στην εκτέλεση **οποιασδήποτε ιατρικής πράξης** χωρίς την προηγούμενη συναίνεση του ασθενή.

2. Προϋποθέσεις της έγκυρης συναίνεσης του ασθενή είναι οι ακόλουθες :

α) Να παρέχεται μετά από πλήρη, σαφή και κατανοητή ενημέρωση, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο.

β) Ο ασθενής να έχει ικανότητα για συναίνεση. αα) Αν ο ασθενής είναι ανήλικος, η συναίνεση δίδεται από αυτούς που ασκούν τη γονική μέριμνα ή έχουν την επιμέλειά του. Λαμβάνεται, όμως, υπόψη και η γνώμη του, εφόσον ο ανήλικος, κατά την κρίση του ιατρού, έχει την ηλικιακή, πνευματική και συναισθηματική ωριμότητα να κατανοήσει την κατάσταση της υγείας του, το περιεχόμενο της ιατρικής πράξης και τις συνέπειες ή τα αποτελέσματα ή τους κινδύνους της πράξης αυτής.

Στην περίπτωση της παραγράφου 3 του άρθρου 11 απαιτείται πάντοτε η συναίνεση των προσώπων που ασκούν τη γονική μέριμνα του ανηλίκου.

ββ) Αν ο ασθενής δεν διαθέτει ικανότητα συναίνεσης, η συναίνεση για την εκτέλεση ιατρικής πράξης δίδεται από τον δικαστικό συμπαραστάτη, εφόσον αυτός έχει ορισθεί. Αν δεν υπάρχει δικαστικός συμπαραστάτης, η συναίνεση δίδεται από τους οικείους του ασθενή. Σε κάθε περίπτωση, ο ιατρός πρέπει να προσπαθήσει να εξασφαλίσει την εκούσια συμμετοχή, σύμπραξη και συνεργασία του ασθενή, και ιδίως εκείνου του ασθενή που κατανοεί την κατάσταση της υγείας του, το περιεχόμενο της ιατρικής πράξης, τους κινδύνους, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα της πράξης αυτής.

γ) Η συναίνεση να μην είναι αποτέλεσμα πλάνης, απάτης ή απειλής και να μην έρχεται σε σύγκρουση με τα χρηστά ήθη.

δ) Η συναίνεση να καλύπτει πλήρως την ιατρική πράξη και κατά το συγκεκριμένο περιεχόμενό της και κατά το χρόνο της εκτέλεσής της.

3. Κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται συναίνεση:

α) στις επείγουσες περιπτώσεις, κατά τις οποίες δεν μπορεί να ληφθεί κατάλληλη συναίνεση και συντρέχει άμεση, απόλυτη και κατεπείγουσα ανάγκη παροχής ιατρικής φροντίδας,
β) στην περίπτωση απόπειρας αυτοκτονίας ή γ) αν οι γονείς ανήλικου ασθενή ή οι συγγενείς ασθενή που δεν μπορεί για οποιονδήποτε λόγο να συναινέσει ή άλλοι τρίτοι, που έχουν την εξουσία συναίνεσης για τον ασθενή, αρνούνται να δώσουν την αναγκαία συναίνεση και υπάρχει ανάγκη άμεσης παρέμβασης, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος για τη ζωή ή την υγεία του ασθενή.

Σε ότι αφορά ανήλικους ασθενείς, το δικαίωμα συναίνεσης σε ιατρική επέμβαση στο σώμα ή την υγεία των πρώτων δεν ανήκει στους ίδιους, αλλά στους νόμιμους εκπροσώπους τους, δηλαδή σε αυτούς που έχουν τη μέριμνα ή την επιμέλεια τους. Ο ΚΙΔ δλδ, **συσχετίζοντας την ικανότητα για συναίνεση με τη δικαιοπρακτική ικανότητα και θεωρώντας ανίκανους για συναίνεση τους ανήλικους και τους ψυχικά ή διανοητικά πάσχοντες**, ορίζει πως η συναίνεση σε ιατρική πράξη σε ανήλικο ασθενή δίδεται από αυτούς που ασκούν τη γονική μέριμνα ή έχουν την επιμέλεια του ανηλίκου.

Ο ΚΙΔ βέβαια, αναφέρει επίσης ότι λαμβάνεται υπόψη και η γνώμη του ανηλίκου εφόσον έχει, **κατά την κρίση του θεράποντος ιατρού**, ηλικιακή, πνευματική και συναισθηματική ωριμότητα να κατανοήσει την κατάσταση της υγείας του (άρθ. 12 παρ. Β) αα εδ.2 του ΚΙΔ), περιορίζοντας όμως τον ανήλικο μόνο στην έκφραση της γνώμης του, θέτοντας ως κριτήριο την ωριμότητά του, η οποία όμως διαφέρει ανά περίπτωση και το ζήτημα της ωριμότητας πρέπει να κρίνεται προσωπικά για τον κάθε ανήλικο.

Έτσι, κατά την ΚΙΔ 12, ο ώριμος ανήλικος ασθενής απλώς εκφράζει την άποψή του για την προτεινόμενη ιατρική πράξη και ο ιατρός υποχρεούται να την λάβει υπόψη. Δεν προκύπτει όμως από τη γραμματική διατύπωση του νόμου, ότι ο ώριμος ανήλικος ασθενής έχει την ικανότητα να συναινέσει μόνος του σε ιατρική πράξη, η οποία συναίνεση και σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να δίδεται από αυτούς που ασκούν τη γονική μέριμνα ή έχουν την επιμέλεια του ανηλίκου.

Τέλος , επισημαίνεται ότι είναι δυσδιάκριτο το ηλικιακό όριο για τη μη γονική παρουσία σε εξέταση ανήλικου κοριτσιού από γυναικολόγο (ενν. για ηλικίες κατά τις οποίες πλησιάζουν την ενηλικίωση λχ 17 ετών) και για το λόγο αυτό υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις στην θεωρία και στην πράξη. Υποστηρίζεται η άποψη σύμφωνα με την οποία η ικανότητα για τη συναίνεση εκτέλεσης ιατρικής πράξης σε ανήλικο ταυτίζεται με την δικαιοπρακτική ικανότητα , και ως εκ τούτου απαιτείται η γονική παρουσία (δλδ συναίνεση). Ενώ από την άλλη , υποστηρίζεται και η αντίθετη άποψη , σύμφωνα με τη οποία καθοριστικός παράγοντας δεν είναι η δικαιοπρακτική ικανότητα , αλλά η ικανότητα κρίσεως (δλδ η ωριμότητα του ανήλικου ασθενή που αναφέρεται στον Κ.Ι.Δ) ως προς τον σκοπό και την επικινδυνότητα της ιατρικής πράξης.

Τούτου δοθέντος , και ένεκα της έλλειψης ρητής νομοθετικής πρόβλεψης , καθώς και της ιδιαιτερότητας της συγκεκριμένης ιατρικής ειδικότητας , συστήνεται , κατόπιν συστατικής ερμηνείας του νόμου , να μην εξετάζονται ανήλικα κορίτσια από γυναικολόγο , χωρίς την παρουσία κάποιου γονέα.

Η παρούσα δεν καταλαμβάνει ειδικότερες περιπτώσεις (διάσταση ή διαζύγιο γονέων , ψυχικά ή νοητικά πάσχοντες ενήλικες κτλ)

Για τον Ιατρικό Σύλλογο Ηρακλείου

Ο Γνωμοδοτών Δικηγόρος

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΡΟΥΣΣΟΥ ΚΟΥΡΔΟΥ 4 - 2^{ος} ΟΡΟΦΟΣ
Τ.Κ. 71200 - ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΗΛΕΦΑΧ: 2141 101700
ΑΦΜ: 114574605 - ΔΟΥ: ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
email: s.koukoulakis@yahoo.com